

Nr 136.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reservavstängningsanordning vid Vargöns kraftstation; given Stockholms slott den 26 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Albert Forslund.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Forslund:

I skrivelse den 29 januari 1937 har *vattenfallsstyrelsen* hemställt om anslag av 220,000 kronor, att utgå av lånemedel, till utförande av reservavstängningar vid Vargöns och Motala kraftstationer. Rörande dessa anläggningar anför styrelsen:

I de utredningar rörande det civila luftskyddet, som under senaste tiden sett dagen och som återfinnas dels i det av särskilda sakkunniga den 21 decem-

ber 1936 överlämnade betänkandet angående det civila luftskyddet, vilket styrelsen har för yttrande, dels i den s. k. beredskapsutredningen, utarbetad på Kungl. Maj:ts anbefallning av generalstabschefen i samråd med vattenfallsstyrelsen och järnvägsstyrelsen och över vilken utredning styrelsen den 28 januari 1937 avgivit utlåtande, har framhållits att kraftverken intaga en mycket betydelsefull plats i samhällslivet och därför behöva särskilt uppmärksammas i fråga om skydd för anfall från luften. I vad mån sådant skydd skall beredas genom anskaffande av luftvärnsartilleri, bör bli föremål för bedömning vid den av generalstabschefen föreslagna utredningen, som av vattenfallsstyrelsen tillstyrkts i skrivelsen den 28 januari 1937.

Inom vattenfallsstyrelsen pågår därjämte utredning om de byggnadstekniska åtgärder, som kunna ifrågasättas att utföra å styrelsens redan befintliga anläggningar för att minska omfattningen av en bombskada samt för att göra nyanläggningar mera motståndskraftiga.

På tvenne punkter vill styrelsen redan nu föreslå vissa mindre åtgärder för att minska omfattningen av de betydande skador, som eljest kunna uppkomma.

I Göta älv och Motala ström har genomförts veckoreglering av vattnets avrinning. För detta ändamål hava de naturliga avloppen från Vätern och Vättern upprensats. Regleringsdammarna vid Vargön och Motala bestämma numera vattentappningen från dessa sjöar. Om skador av väsentlig omfattning, t. ex. genom bombfällning, åstadkommas å dessa regleringsdammar, kan avrinningen ur sjöarna bli avsevärt större än den naturliga högvattenmängden med därav följande allvarliga förödelse av bebyggelsen vid vattendragen nedanför dammarna.

Ovanför dammen vid Vargön, fortsätter styrelsen, kunde för måttlig kostnad utföras en säkerhetsavstängning i den under byggnad varande Huvudnäs-kanalen, och ovanför dammen vid Motala kunde man anordna en säkerhetsavstängning i strömfåran strax nedanför landsvägsbron i Motala. Kostnaderna för dessa säkerhetsanordningar beräknades uppgå till

	Kronor.
vid Vargön	135,000
» Motala	85,000
	Kronor 220,000

• För dessa reservavstängningar, anför styrelsen vidare, syntes anslag böra beviljas i samma ordning som andra byggnadsanslag av lånemedel. Det syntes nämligen kunna antagas, att, om luftskyddsfrågan nått samma aktualitet som för närvarande vid planerandet av förenämnda dammar, vilka reglerade avrinningen ur så stora sjöar som Vätern och Vättern, förslag framlagts och vattenfallsstyrelsen av vattendomstol blivit ålagd att utföra avstängningsanordningar av här föreslagen beskaffenhet.

I fortsättningen anför vattenfallsstyrelsen:

Vidare är det nödvändigt, att skyddsrum anordnas vid primär- och sekundärstationerna, så att driftpersonalen, vilken vid ett befarat flyganfall bör stanna på sin post så länge som möjligt, i sista stund skall kunna få ett någorlunda säkert tillflyktsställe. Understundom kunna dylika skyddsrum anordnas i samband med andra byggnadsarbeten utan eller med ringa extra kostnad, och styrelsen kommer att tillvarataga dessa möjligheter. I andra fall måste särskilda skyddsrum utföras i närheten av kraftstationerna.

Vattenfallsstyrelsen har för att förvärva egen erfarenhet om saken utfört ett sådant skyddsrum tills vidare med medel ur distributionsanslaget. Vattenfallsstyrelsen anser emellertid, att kostnaden för dylika skyddsrum bör omedelbart avskrivnas med hänsyn till, att dessa skyddsrum icke hava någon direkt kommersiell uppgift att fylla, och emedan det är svårt att avgöra, hur länge ett skyddsrum kommer att motsvara skäligen anspråk. Skyddsrummen böra alltså bekostas med driftmedel. Styrelsen anser det önskvärt att under innevarande år kunna nedlägga cirka 30,000 kronor på dylika skyddsrum. Därest Kungl. Maj:t godkänner, att skyddsrummen bekostas med driftmedel, kommer vattenfallsstyrelsen att i driftkostnadsstaterna för kommande år upptaga medel för fortsatt utbyggnad av skyddsrum.

Vattenfallsstyrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte avlåta proposition till 1937 års riksdag om anslag å 220,000 kronor för reservavstängningar vid Vargön och Motala för att minska översvämningsriskerna i Göta älv och Motala ström.

Vad till en början beträffar den av vattenfallsstyrelsen föreslagna reservavstängningsanordningen vid Vargön, med vilken anordning avses att vid en förstöring av regleringsdammen därstädes hindra vattnets allt för snabba avrinning och därav följande förstörelse i bebodda trakter nedanför dammen, har jag inhämtat, att kostnaden för anordningen, av vattenfallsstyrelsen angiven till 135,000 kronor, kan begränsas till nämnda belopp genom att anordningen utföres i samband med arbetena å kanal genom Huvudnäsön. Därest anordningen skulle komma till utförande, sedan vattnet påsläppts i kanalen, skulle kostnaden ökas med ett belopp av omkring 78,000 kronor. Detta förhållande, vilket icke har sin motsvarighet beträffande den av vattenfallsstyrelsen föreslagna reservavstängningsanordningen vid Motala, synes mig utgöra ett skäl för att redan nu bevilja medel till reservavstängningen vid Vargön. Däremot torde frågan om nyssnämnda anläggning vid Motala lämpligen böra slutligen prövas i samband med de övriga spörsmål beträffande försvarsberedskap vid, bland annat, statens kraftverk, som behandlats i de av vattenfallsstyrelsen omnämnda utredningarna.

Vad beträffar finansieringen av ifrågavarande anordning vid Vargön vill jag för min del förorda att i stället för, såsom vattenfallsstyrelsen föreslagit, lånemedel må för ändamålet disponeras till vattenfallsstyrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till statens vattenfallsverks förnyelsefond.

Vattenfallsstyrelsen har tillika förordat, att av statens vattenfallsverks driftmedel årligen skulle få tagas i anspråk lämpligt belopp till anordnande för driftpersonal vid vissa stationer av skyddsrum, att användas i händelse av flyganfall. Vad styrelsen därutinnan anfört har jag icke funnit anledning motsätta mig. Därest riksdagen härutinnan icke uttalar annan mening, torde Kungl. Maj:t få i vederbörlig ordning årligen bestämma de belopp, som må användas för nämnda ändamål.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till utförande av reservavstängningsanordning vid Vargöns kraftstation må disponeras ett belopp av 135,000 kronor av till vattenfallsstyrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till statens vattenfallsverks förnyelsefond.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.
